

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 313/2024-65

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Orange Slovensko, a.s.**, Metodova 8, Bratislava, IČO 35 697 270, zastúpenej Advokátska kancelária Branislava Máčaja, s. r. o., Vajnorská 21A, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bardejov č. k. SK-2C/38/2019-384 z 1. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

- Uznesením Okresného súdu Bardejov č. k. SK-2C/38/2019-384 z 1. februára 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Okresného súdu Bardejov č. k. SK-2C/38/2019-384 z 1. februára 2024 **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Bardejov na ďalšie konanie.
- Okresný súd Bardejov **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou, prijatou ústavným súdom na ďalšie konanie uznesením sp. zn. I. ÚS 313/2024 z 28. mája 2024, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20

ods. 1 ústavy a svojho práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutím Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľke ako žalovanej sa viedol spor o ochranu osobnosti, v ktorom sa každý z 12 žalobcov domáhal zaplataenia nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 eur. Okresný súd Svidník rozsudkom sp. zn. 2C/38/2019 z 25. októbra 2021 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcom nemajetkovú ujmu, každému z nich po 2 175 eur, vo zvyšku žalobu zamietol a priznal žalobcom náhradu trov konania. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) na podklade odvolania sťažovateľky rozsudkom č. k. 8Co/34/2022-301, 8Co/35/2022 z 27. októbra 2022 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti uloženia povinnosti sťažovateľke zaplatiť žalobcom nemajetkovú ujmu každému zo žalobcov 110 eur, v prevyšujúcej (vyhovujúcej) časti zmenil rozsudok tak, že žalobu zamietol a priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy.

3. Okresný súd nadväzne rozhodoval o výške právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania a uznesením č. k. SK-2C/38/2019-336 z 30. októbra 2023 zaviazal neúspešnú sťažovateľku k povinnosti zaplatiť žalobcom trovy konania 1 771,33 eur. Proti tomuto rozhodnutiu podali žalobcovia a sťažovateľka sťažnosť. Sťažovateľka namietala výlučne účelnosť niektorých úkonov právnej služby, ktorých náhrada bola žalobcom priznaná. Žalobcovia nesúhlasili s tým, že pri rozhodovaní o výške trov konania sa vychádzalo z hodnoty sporu (z prisúdenej sumy 110 eur), a nie podľa § 10 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorého je hodnota sporu pri ochrane osobnosti s nemajetkovou ujmu 2 000 eur.

4. Okresný súd napadnutým uznesením zmenil výrok o výške trov konania tak, že zaviazal sťažovateľku k povinnosti zaplatiť žalobcom trovy konania, každému 723,62 eur, zamietol sťažnosť sťažovateľky a zároveň ju zaviazal k povinnosti zaplatiť žalobcom trovy sťažnostného konania každému 84,84 eur. Stotožnil sa tak s argumentáciu žalobcov. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že v danom prípade ide o spor o ochranu osobnosti, pričom z § 10 ods. 8 vyhlášky vyplýva, že súdu v danom prípade nie je poskytnutý manévrovací priestor na určenie výšky tarifnej hodnoty. Tento priestor normotvorca vytýčil len z hľadiska toho, či vôbec je náhrada nemajetkovej ujmy žalobou požadovaná (II. ÚS 233/2022). Preto uzavrel, že pri tarifnej hodnote veci 2 000 eur je základná sadzba tarifnej odmeny 91,29 eur za jeden úkon právnej služby.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu jej práv. V tejto súvislosti poukazuje na odôvodnenie rozsudku krajského súdu, v ktorom bolo uvedené, že žalobcovia majú právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej), čo je zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu úspech vo veci [§ 255 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)], keďže ten sa skúma, čo sa týka

právneho základu, a nie čo sa týka výšky priznaného nároku. Okresný súd však nerešpektoval výrok rozsudku krajského súdu o trovách konania a namiesto výpočtového základu pre výpočet trov podľa rozhodnutia odvolacieho súdu, v dôsledku ktorého sa malo vychádzať z prisúdenej sumy 110 eur, rozhodol s poukazom na § 10 ods. 8 vyhlášky a vychádzal zo sumy 2 000 eur ako tarifnej hodnoty veci. Sťažovateľka tak musela žalobcom uhradiť sumu 8 768,28 eur namiesto sumy 1 771,33 eur, ktorú by bola povinná uhradiť, ak by okresný súd postupoval v intenciách rozhodnutia krajského súdu.

6. Napadnuté rozhodnutie, ktorým okresný súd nerešpektoval pri určovaní výšky trov konania výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania, je potrebné podľa názoru sťažovateľky považovať za arbitrárne, pretože bez existencie zákonnej opory revidoval rozhodnutie krajského súdu o trovách konania podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 CSP. Okresný súd zároveň poprel (nerešpektoval) význam a účel uvedených ustanovení Civilného sporového poriadku, keďže účelom rozhodovania o výške trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP nepochybne nemôže byť revízia či oprava rozhodnutia súdu o nároku na náhradu trov konania. Aj keby bol výrok rozsudku odvolacieho súdu nesprávny, okresný súd nie je oprávnený preskúmať správnosť rozhodnutia súdu rozhodujúceho vo veci samej, či tento ignorovať s odôvodnením, že takýto výrok sám osebe nič nehovorí o tom, v akej výške sa budú trovy konania priznávať. Pre súd prvej inštancie je záväzný len a výlučne výrok právoplatného rozhodnutia súdu o trovách konania, ktorý rozhodoval vo veci samej. Samotní žalobcovia mali možnosť podrobiť predmetný výrok rozsudku krajského súdu o trovách konania revízii tým, že by proti nemu podali dovolanie z dôvodu jeho zmätočnosti; túto možnosť však nevyužili.

7. Napadnuté rozhodnutie bolo pre sťažovateľku neočakávané, resp. prekvapivé, pretože právom očakávala, že okresný súd bude postupovať plne v intenciách rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania vrátane samotného spôsobu ich určenia.

8. Pokiaľ okresný súd na podporu svojho záveru poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 233/2022, podľa sťažovateľky sa v danom prípade posudzovala odlišná právna situácia, keď odvolací súd síce v odôvodnení rozsudku konštatoval, že žalobca má nárok na plnú náhradu trov konania výlučne z prisúdenej sumy, avšak tento právny názor sa na rozdiel od práve prejednávaného prípadu neprejavil vo výroku rozhodnutia. Okresný súd pri svojej argumentácii opomenul aj fakt, že štyri senáty odvolacieho súdu (senát 8Co, 10Co, 13Co a 14Co) judikujú v skutkovo a právne identických veciach týkajúcich sa trov konania tak, že priznávajú žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy.

9. Výrok rozhodnutia o povinnosti sťažovateľky nahradiť trovy konania mal zároveň negatívny dopad na jej majetok (jeho zmenšenie), a preto došlo napadnutým uznesením i k porušeniu jej majetkových práv.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

10. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprO/1499/2024, doručenom ústavnému súdu 10. júla 2024, zotrval na záveroch, ktoré konštatoval v napadnutom uznesení. Podľa jeho

názoru realizoval vo vzťahu k sťažnosti sťažovateľky plne zákonný a ústavne zlučiteľný procesný postup, ktorý nemohol spôsobiť ústavne neutržateľný zásah do jej práv.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

11. Zúčastnenými osobami vystupujúcimi v predmetnom konaní na strane žalobcov sú:

1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] 3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 4. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] 5. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 6. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 7. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 8. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 9. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 10. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 11. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED].

12. Už uvedené zúčastnené osoby sú zastúpené advokátom JUDr. Ambrózom Motykom a prostredníctvom neho sa vyjadrili k ústavnej sťažnosti podaním doručeným ústavnému súdu 22. júla 2024. V podstatnom uviedli, že v prvej fáze rozhodovania o trovách konania (o nároku) rozhoduje súd len o tom, komu (ktorej strane) sa nárok na náhradu trov priznáva, proti komu a v akom rozsahu. Rozsah nároku súd môže vyjadriť buď v percentách (napr. v rozsahu 80 %), zlomkom (napr. v rozsahu 2/3) alebo slovne (napr. v plnom rozsahu). Nie je úlohou súdu v tejto fáze, aby určoval, z akej sumy, prípadne akým spôsobom má následne po právoplatnosti tohto rozhodnutia rozhodovať vyšší súdny úradník o výške trov. Ak teda odvolací súd vo výroku o trovách konania rozhodol tak, že žalobcovia majú nárok na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy, takýto výrok je nepresný, pretože obsahuje nadbytočné slovné spojenie „z prisúdenej sumy“. Výrok o trovách konania odvolacieho súdu je záväzný v rozsahu kompetencie odvolacieho súdu rozhodnúť o nároku, avšak vo svojej celkovej výrazovej koncepcii je nesprávny v tom, že obsahuje redundantný, teda funkčne nadbytočný prvok.

13. Podľa názoru zúčastnených osôb vo všeobecnosti platí, že hodnota úkonu právnej služby sa vypočítava z výšky peňažného plnenia, ktoré je predmetom súdneho sporu. Existujú však aj konania vymenované v § 10 ods. 8 vyhlášky, v ktorých výsledok závisí od úvahy súdu, avšak tarifnou hodnotou pre výpočet náhrad advokátskych trov nie je prisúdená suma, ale paušálne stanovená hodnota veci.

14. Súdená vec je bezpochyby konaním o ochranu osobnosti, navyše aj vecou súvisiacou s ochranou osobných údajov. Pri takomto type súdneho sporu je v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania nevyhnutné pri určení výšky základnej sadzby tarifnej odmeny aplikovať § 10 ods. 8 vyhlášky, a to bez ohľadu na (nesprávny) výrok rozsudku o nároku na náhradu trov konania. Pre rozhodovanie o náhrade trov konania nie je rozhodujúca výška požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy, ale rozhodujúca je hodnota osobnostných práv, o ktorých ochranu v konaní ide. Keďže hodnotu týchto práv nemožno vyjadriť v peniazoch, bolo potrebné základnú sadzbu tarifnej odmeny paušalizovať pevnou sumou, čoho výrazom je znenie § 10 ods. 8 vyhlášky.

15. Zúčastnené osoby sa nestotožňujú s konštatovaním sťažovateľky, že vo veci sp. zn. II. ÚS 233/2022 ústavný súd posudzoval zásadne odlišnú situáciu. Práve naopak, považujú ju

za identickú s vlastnou. Ak ústavný súd v citovanom rozhodnutí skonštatoval, že s prihliadnutím na § 10 ods. 8 vyhlášky nie je súdu poskytnutý manévrovací priestor na určenie výšky tarifnej hodnoty, potom tento priestor nemôže vyššiemu súdnemu úradníkovi vymedziť ani nezákonný a mimo kompetencie odvolacieho súdu vyhlásený dodatok vo výroku o nároku na náhradu trov konania.

16. Poukazujú tiež na kogentné ustanovenia § 262 ods. 1 a 2 CSP, ktoré presne vymedzujú kompetencie príslušných orgánov súdnej moci aj rozsah ich oprávnení. Tým, že odvolací súd pridal do výroku dôvetok „z prisúdenej sumy“, vzal si nezákonne kompetenciu vyššieho súdneho úradníka nezávisle rozhodnúť o výške trov konania a narušil zákonný procesný postup rozhodovania o trovách konania.

17. Ústavný súd upovedomil o podanej ústavnej sťažnosti aj zúčastnenú osobu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], s tým, že má právo sa k nej vyjadriť, avšak túto možnosť nevyužil.

III.3. Replika sťažovateľky:

18. Sťažovateľka v rámci repliky vyjadrila nesúhlas s názormi okresného súdu a zúčastnených osôb. Tvrdí, že ak už konajúci súd raz posúdil pri riešení otázky miestnej príslušnosti žalobami uplatnený nárok ako nárok na náhradu škody, mal by tento svoj právny názor následne konzistentne aplikovať na riešenie všetkých právnych otázok, ktorých posúdenie závisí od toho, či súd považuje prejednanú vec za žalobu na ochranu osobnosti s požiadavkou na zaplatenie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy alebo za žalobu na náhradu škody. V opačnom prípade uplatňuje tzv. selektívnu spravodlivosť.

19. Sťažovateľka poukázala na rozhodovacia činnosť niektorých senátov odvolacích súdov, ktoré v rámci argumentácie uvádzali, že priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej) je zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten sa skúma, čo sa týka právneho základu, a nie čo sa týka výšky priznaného nároku (II. ÚS 339/2019).

20. Vyjadrenie „100 % z prisúdenej sumy“ je rozhodnutím o nároku (nie o výške trov) odzrkadľujúcim skutočnosť, že žalobcovi plne úspešnému, čo sa týka základu, napriek nie plnému úspechu, čo sa týka výšky nároku, patrí plná náhrada trov konania z prisúdenej sumy. Odvolací súd rozhodol o trovách celého konania v zmysle § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP s poukazom na úspech žalobcov v konaní a na to, že výška priznanej náhrady závisela od úvahy súdu. Preto je irelevantná argumentácia zúčastnených osôb o údajnom nezákonnom prevzatí si kompetencií vyššieho súdneho úradníka súdom.

21. V prípadoch, keď odvolacie súdy vo výroku o trovách konania nelimitujú trovy konania výškou prisúdenej sumy (u podstatnej väčšiny žalobcov ide o sumu 110 eur), sťažovateľka podáva okrem iného aj dovolania proti výrokom rozsudkov odvolacieho súdu o trovách konania. K dnešnému dňu Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zatiaľ vyhovel každému dovolaniu sťažovateľky a zrušil viacero rozsudkov odvolacieho súdu v ich výroku o trovách konania okrem iného aj z dôvodu, že sa tieto nevysporiadali s podstatnou argumentáciou sťažovateľky spočívajúcou v tom, či za situácie, keď na sťažovateľke uplatňovali žalobou zaplatenie peňažnej náhrady v sume 5 000 eur a odvolacím súdom im bola priznaná peňažná náhrada v symbolickej

výške 110 eur (u podstatnej väčšiny žalobcov) predstavujúcej približne 45-násobne nižšiu sumu, resp. 2 % zo žalovanej sumy, majú žalobcovia vôbec nárok na náhradu trov konania a ak áno, či v plnom rozsahu. Ide napr. o uznesenie sp. zn. 8Cdo/37/2023 z 24. januára 2024, uznesenie sp. zn. 8Cdo/36/2023 z 24. januára 2024, uznesenie sp. zn. 1Cdo/119/2023 z 27. februára 2024, uznesenie sp. zn. 4Cdo/158/2023 z 27. marca 2024, uznesenie sp. zn. 4Cdo/154/2023 z 25. apríla 2024.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

22. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

23. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky o porušení jej práv pri rozhodovaní o výške právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania, a to z dôvodu, že výrok napadnutého rozhodnutia o výške trov konania nekorešponduje s výrokom rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania.

24. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997, sťažnosť č. 22410/93, Reports 1997-V). Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (II. ÚS 56/05, III. ÚS 212/09, III. ÚS 358/09). Práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy).

25. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania. V nadväznosti na to ústavný súd považuje za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína nielen svoje postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ale aj to, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasti súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho

predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017). Ak ústavný súd v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, bolo to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018) a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010, IV. ÚS 513/2018).

26. Ako vyplýva z rozsudku krajského súdu, odvolací súd priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy. Tento výrok zdôvodnil s poukazom na § 255 CSP s tým, že zásadu úspechu je potrebné uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku, čo bol aj tento prípad. Vychádzal z toho, že nejde o procesne neúspešných žalobcov, ak im bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, pretože nemôžu predvídať výsledok konania na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Tým základným je totiž zásah do práv žalobcov. Vhodným riešením je potom plná náhrada trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej), čo je zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten sa skúma, čo sa týka právneho základu, nie čo sa týka výšky priznaného nároku (bližšie k tomu Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1024 – 1035.).

27. Okresný súd, rozhodujúc vyšším súdnym úradníkom o výške trov konania, najskôr rešpektoval výrok odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania s ohľadom na jeho viazanosť výrokovou časťou rozsudku krajského súdu. Tarifnou hodnotou veci sa stala prisúdená suma 110 eur. Neskôr však na podklade sťažnosti žalobcov rozhodnutie o výške trov konania zmenil tak, že vychádzal z § 10 ods. 8 vyhlášky a z hodnoty sporu 2 000 eur. Tento postup založil na tvrdení, že výrok o nároku na náhradu trov konania obsahoval nadbytočný výraz „z prisúdenej sumy“.

28. Rozhodnutie krajského súdu v časti výroku o nároku na náhradu trov konania nebolo napadnuté ústavnou sťažnosťou a nie je predmetom posudzovania zo strany ústavného súdu, avšak dôvody, o ktoré krajský súd oprel svoj verdikt o nároku na náhradu trov konania, z neho jasne vyplývajú, nie sú svojvoľné, nelogické alebo predstavujúce takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

29. Podstatné pre posúdenie veci je však to, že o nároku na náhradu trov konania bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom krajského súdu, ktorým bol žalobcom právoplatne priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy. Právoplatnosť je v zmysle legálnej definície obsiahnutej v § 226 CSP vlastnosťou súdneho rozhodnutia, ktorá spôsobuje jeho záväznosť a zásadnú nezmeniteľnosť. Predstavuje pomerne svojbytný inštitút civilného procesu, v ktorom sa zosobňujú základné požiadavky subjektov právnych vzťahov vo forme požiadavky na konečné a autoritatívne stanovenie toho, čo sa medzi stranami považuje za vyriešené z ich právneho vzťahu. Prejavuje sa tu zložka formálna (teda procesná, ktorá znamená hranicu skončenia fázy základného, nachádzacieho konania) a zložka materiálna (teda obsahová, znamenajúca záväznosť a nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia). Zásadnou nezmeniteľnosťou sa rozumie predovšetkým skutočnosť, že zmena rozhodnutia po právoplatnosti je prípustná výnimočne a na základe mimoriadnych opravných prostriedkov.

30. Takéto mimoriadne opravné prostriedky proti rozsudku odvolacieho súdu zo strany žalobcov využité neboli. Ak boli žalobcovia nespokojní s výrokom rozsudku krajského súdu o nároku

na náhradu trov konania, považujúc ho za zmätočný, mali možnosť využiť dovolanie [I. ÚS 275/2018 (ZNaU 74/2018), IV. ÚS 34/2021 (ZNaU 71/2021)] a v prípade pochybností o prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku bola k dispozícii možnosť využitia ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka tieto prostriedky slúžiace na ochranu jej práv využíva (pozri bod 21), a preto niet dôvodu neprihliadnuť na tento fakt, pokiaľ ide o totožné práva žalobcov, ktorí majú k dispozícii rovnakú škálu účinných prostriedkov ochrany ich práv.

31. Ústavný súd sa preto zhoduje s názorom sťažovateľky v tom, že súd prvej inštancie je za tohto stavu viazaný výrokom rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania a z neho vyplývajúceho spôsobu určenia trov. Ak odvolací súd vo výroku rozsudku vo veci samej vyslovil, že trovy konania majú byť určené z prisúdenej sumy, nemá súd prvej inštancie pri určovaní výšky trov konania inú možnosť ako túto skutočnosť rešpektovať. Opačný postup by nerešpektoval právoplatný (zásadne nezmeniteľný) a vykonateľný výrok rozsudku, a predstavoval by ničím nevyvolanú iniciatívu vo forme revízie, resp. zvrátenia právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej bez ingerencie účastníka konania, tak ako sa to stalo v prejednávanej veci sťažovateľky. Rozhodovanie o výške náhrady trov konania sa prenieslo do časti konania po právoplatnosti rozhodnutia, keď výsledok sporového konania je už nespochybniteľný, a preto aj miera úspechu (prípadne iných okolností) z hľadiska trov je jednoznačne určená. Argumentácia žalobcov je síce legitímna, ale nie je včasná. Je absolútne neprípustné, aby sa v štádiu rozhodovania o výške trov konania prehodnocovalo, či bolo vecne správne rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania v rozhodnutí, ktorým sa rozhodlo vo veci samej. Prípadnú nesprávnosť meritórneho rozhodnutia v časti výroku o nároku na náhradu trov konania už nie je možné zhojiť v rámci konania o určení výšky trov konania na súde prvej inštancie.

32. Ak okresný súd nerešpektoval právoplatný výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania pri určovaní ich výšky, porušil princíp stability súdneho rozhodnutia vyjadrený jeho právoplatnosťou, ktorý vyplýva z princípu právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu. To vedie ústavný súd k nevyhnutnému záveru, že napadnuté uznesenie okresného súdu predstavuje nielen zásah do práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj do jej majetkových práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, keďže nesprávna výška náhrady trov konania sa negatívne prejavila v majetkovej sfére sťažovateľky (bod 1 výroku tohto nálezu).

33. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci okresnému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu). Okresný súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Trovy konania

34. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur z titulu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri výpočte výšky trov ústavný súd vychádzal z § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti), pričom základná sadzba odmeny

za úkon právnej služby je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Za repliku ústavný súd sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal, pretože ju nepovažoval za podanie relevantné pre jeho rozhodnutie. V tejto súvislosti zároveň dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah ods. 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021, I. ÚS 675/2023, I. ÚS 315/2024). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje 713,96 eur. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky, čo je spolu 856,75 eur.

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu